

Ambulante handel

© C.F. de Bas
2e druk december 2012

Titel: Ambulante handel
Auteur: C.F. de Bas

Uitgeverij U2pi BV (www.jouwboek.nl)
ISBN: 978-90-8759-278-3
NUR: 301

Overeenkomsten met of verwijzingen naar bestaande personen of gebeurtenissen zijn toevallig.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Roman

Ambulante handel

Wederwaardigheden van een
Hollandse 'Casanova'

C.F. de Bas

Uitgeverij U2pi

Inhoud

Erotiek, en gasverwarming	7
Academische vorming	92
Ambulante handel	120
Bikker* te voet	160
Negotie en hartstocht	195
Tandendokter	256
Flessentrekkerij	269
Procederen en studeren	328
Het met een * gemerkt woord wordt aanvullend verklaard.	343

Erotiek en gasverwarming

Ik weet er alles van, de kleine middenstand, ik ben erin geboren en getogen. De buurtwinkels, de slaggers, de kruideniers; ik ken de geur. Het ideaal van de kleine middenstander. Een eigen zaak met een knecht in dienst. Tachtig uur per week werken, zenuwleiders tot en met; thuis dictators, naar de klant kleine kruipers. Mijn pa, de kachelsmid, was ook zo'n type; een maagpatiënt. Kachels bouwde hij om (van kolenkachel tot oliekachel) bij de mensen thuis. Als hij doodmoe thuiskwam, smakte hij zomaar een pak flappen op tafel; guldens, tientjes en een paar geeltjes. "Vandaag verdiend, drie Etnaatjes; twee DRU-tjes en vier Fabertjes* omgebouwd; we lopen binnen als die stomme gasten (zijn knechts) er net zoveel doen als ik". Die ouwe heer van mij, dat moet gezegd, pakte alles aan, bang dat een concurrent hem zou aftroeven. Zo was destijds ons familiebedrijf: "De firma Bras BV. Kachelsmederij, Verwarmingssystemen en Sanitair, ook rioolontstoppingen; op werk-, zon- en feestdagen, 24 uur service aan huis, alle modellen kachels en gasgeisers te bewonderen in onze uitgebreide showroom". Een mondvul voor een klein bedrijf met een sappelaar als directeur; in feite stelde het niks voor.

De problemen waar destijds al die kleine middenstanders mee worstelden waren alle van dezelfde aard. Kapitaal, erfopvolging, hoe belazer je de concurrent.

Geld was er nooit genoeg; geld dat te verantwoorden was, wit geld. Want, zwart geld* genoeg, wit geld te weinig. Wat namelijk altijd in wit geld moest worden betaald waren de lonen, iedere week opnieuw! Loonstroken, sociale lasten, pensioenzegels, sommige leveranties. Naast alle ellende met het zwarte geld, de belastingdienst en de concurrentie was er nog meer narigheid die door mijn arme pa moest worden aangepakt; de bemoeizucht van

de overheid, de vakbonden en nog een aantal instellingen.

Iedere belangstellende instelling had een mening over zijn microbedrijf bestaande uit mijn pa en vijf monteurs; eigenlijk zes want pa, de directeur, werkte gewoon mee als monteur. Instituten zoals: vakbonden, de brancheorganisatie, de belasting, de Amsterdamsche Bank waar wij een rekening-courant hadden, de Arbeidsinspectie, het Stoomwezen, noem nog maar zo'n twintig van die organisaties op. Die uiterst onmisbare instituten hadden allemaal mensen in dienst. Die mensen hadden allemaal een opinie en allemaal hadden ze naast die opinie ook nog regels en wetten die hun meningen of zienswijzen kracht moesten bijzetten. Eisen betreffende: arbeidsrechten; plicht van afdracht; doorbetaald ziekteverzuim; jaarrekeningen, arbeidsparticipatie, tripartiete onthouding, wettelijke aansprakelijkheidsstelling en niet te vergeten het 'weduwen- en wezenpotje'. Dat alles moest allemaal worden gecontroleerd, vastgelegd, genotuleerd, nagelopen, verdedigd en afgedragen. Dat controleerden die mensen, meestal ambtenaren in dienst van die instellingen, nauwgezet. Controle was er niet te weinig, de ene helft van Nederland controleerde in die tijd de andere helft. O wee als het niet klopte, dan zwaaide er wat. Je had zomaar, voordat je het wist, de belastingdienst, de politie of de Bond van Bejaarden op je dak. Maar die pa van mij, evenals al die kleine ondernemers, moest daarnaast ook nog maar eens eventjes iedere week voor ieder van zijn paar man personeel een dikke 75 gulden netto ophoesten in een loonzakje met loonstrookje; alles zuiver fiscaal in orde. Dat uitbetalen van dat loon en die afdrachten van de loonbelasting en de omzetbelasting met zwart geld ging niet. De rekening-courant die we hadden bij de bank had een limiet. Trouwens die dr. drs. Ir. Jonkheer Six van Brategem, directeur van de vestiging 'Amsterdamsche Bank' bij ons in de buurt, heeft die pa van mij vaak gematst tot twee keer de limiet, doch dat had ook zijn grens. Hoe komt een mens aan wit geld terwijl er zwart geld genoeg is? Een goede vraag; wie weet

het antwoord? Kom maar niet aan bij de belastingdienst met het verhaal: 'Ik heb de loterij gewonnen, van een dooie oom geërfd of ik heb het van mijn tante gehad.' Ze lachen je vierkant uit! Bewijs het maar riepen die belastingambtenaren; terwijl geld toch geld is! "Dat geld van u is slecht geld meneer Bras. En de belastingdienst is er niet om van uw slechte geld goed geld te maken!" Dat zeiden die belastingdienstpatjakkers tegen hem, mijn arme pa, als hij een achterstallige aanslag bij hen, contant uit onze kas, wou aanzuiveren. Dat probleem met dat zwarte geld was nog niet alles, want voorts waren er de zorgen over de nieuwe producten. Die ontwikkelingen in nieuwe producten; om daarin beslissingen te nemen, dat was een wat heikel punt. Bleef Nederland zich een keer per week in het badhuis wassen of gingen we met zijn allen over tot het thuis nemen van een douche, meerdere keren per week? Kortom, ging Nederland over op de gasgeiser. Dat was een preciaire vraag. Volgens mijn ooms bleef het bij die ene keer per week het badhuis: mijn pa vond dat die douche in de eigen woning nader in de gaten moest worden gehouden: een richtingensrijd. Maar wie had gelijk?

Dan was er nog de kwestie van de opvolging, hoe moest het verder in de toekomst met ons familiebedrijf? Mijn vader en zijn broers waren van een leeftijd dat opvolging bestudeerd diende te worden. Ik was de enige mannelijke gegadigde; er waren alleen nichten en die trouwden toch alleen maar met 'vreemde uitvreeters' die de boel kaalvraten; gluiperts en aasgieren eersteklas, die luie vreemde gasten. Helaas bezat ik geen enkel technisch inzicht. Het plakken door mij van een fietsband leidde meestal tot het mollen van het gehele voertuig. Als het vooruitzicht besproken werd waarin ik als beschikbare opvolger fungeerde was de reactie: "Dan kenne we beter ons faillissement gelijk aanvragen, die klootzak van jou heb twee linkerhanden". Mijn pa verdedigde met: "Hij is een goede rekenaar; ik stuur hem de 'akketantskant' op, dat zijn vaak de beste directeuren. De directeur van de scheepbouwmaatschappij,

De Vries-Lensch, die ik 'kan', 'ken' ook geen klinknagels inslaan en toch maakt die gast schepen zo groot als de 'Oranje'*". Een waarheid als een koe. Dus besloot de familie dat ik later die opvolger zou worden. De zaak zou ik administratief als afgestudeerde accountant gaan leiden samen met een technisch aangelegde 'verre neef' als mededirecteur.

Dan was er nog de vraag: 'Hoe reageert de concurrentie op ons bedrijf en wij op het bedrijf van de concurrentie?' Oorlog, slepende koude oorlog, dat was het, die strijd met de concurrentie. Al die kleine vennootschappen (genaamd: NV-tjes) waren in feite firmaatjes gebleven en niet bereid tot enig onderling overleg; kinnesinde, kleine afgunst beheerst hun denken, verder neringziek tot op het bot. Ze verloren nog liever een vermogen op een klus dan dat ze door samenwerking allemaal iets konden verdienen. Staphorstius, 'Schoorsteenvegers en Rookverdrijvers' bijvoorbeeld was door ons bedrijf kapot gemaakt op een manier zo schunnig dat het hier eigenlijk niet is weer te geven. Mijn vader en mijn ooms vonden het destijds de beste zakelijke prestatie die ze in jaren hadden geleverd. Die Staphorstius was begonnen met ons te pesten, eerlijk is eerlijk. Het waren van huis uit schoorsteenvegers, dus afstammelingen van Italianen of zigeuners. Ze kregen van Bras en co altijd de adressen door waar een schoorsteentje geveegd moest worden. Op een keer kwam mijn vader erachter dat die Staphorstius stiekem aan onze klanten kachels probeerde te slijten. "Mevrouw die kachel van u, een 'Fabertje'* is door die gasten van Bras geleverd zie ik". "Ja, meneer ik heb hem al 5 jaar". "Mevrouw hij lekt in zijn appendages en de thermostaat is niet gezekerd, u kent zo de lucht ingaan! Volgens mij is het een miskoop! U bent opgelicht door die gasten van Bras". "Maar meneer toch!". "Ja, mevrouw het is verschrikkelijk u kent zo ontploffen als de wind verkeerd op uw rookkanaalschacht staat. De ventielen zitten niet kosmisch geheel en al goed. Maar in samenwerking met de Salamanderfabrieken kenne wij van Staphorstius u een

nagel- en gloednieuwe kachel leveren, goedgekeurd door de ‘Technische Überwachungs Verein; TÜV’; uit Dortmund gelegen in West-Duitsland. Duits, dus degelijk en dat voor een begripvolle prijs”. Dat soort gemene praat bezigden die lui van Staphorstius, ‘Schoorsteenvegers en Rookverdrivers’ altijd. De klant geïmponeerd zei dan meestal: “Goed meneer plaatst u dan maar een nieuwe kachel en met die fa. Bras wil ik nooit meer wat te doen hebben”. Tientallen klanten hebben die gasten van Staphorstius, dat vuile schorem, ons op die manier afgepikt. We kwamen er pas achter toe die ‘Salamanderkachelproleet’ een, voor ons nadelig, artikel liet schrijven in het vakblad van Staphorstius: “De Warmtepijp”. Toevallig kreeg een van mijn ooms dat artikel in handen; de naam, het adres en telefoonnummer van hun hoofdvertegenwoordiger, in Amsterdam, stond erbij. Ze hadden ineens een nieuwe bedrijfsnaam: “Staphorstius Schoorstenen, Gas en Kolenhaarden, Warmwater-Systemen, 24-uur staan wij voor u gereed. Uw probleem is onze oplossing. Hoofdvertegenwoordiger van alle Salamanderkachels voor Amsterdam en de randgemeenten Osdorp, Watergraafsmeer en Sloterdijk”. Het ergste was nog dat het artikel de knipseldiensten van de ‘huis aan huis’ bladen, de vakbladen en de verenigingsperiodieken had gehaald. Pontificaal stond in de wijkbladen zoals de Echo, de Krommert en het Wieringerweekblad hoe geweldig die Staphorstius was en wat een kanjer van een kachels die Salamanders waren. Mijn pa kon toen niets anders doen dan een tegenartikel, door mij geschreven, laten plaatsen in zijn vakblad “De Gasfitterpatroon”. Over de slechte legering, de rotte pakkingen, de slecht gegoten onderdelen van die Salamanderkachels ging dat artikel. Ook werd in dat artikel benadrukt dat hun messing keerkleppen vervangen waren door ijzeren. Ons bedrijf, fa. Bras, moest, om het artikel ook elders geplaatst te krijgen, wel eventjes een advertentie plaatsen in “De Gasverwarming”, de periodiek van de katholieke gasfitterpatroons. Drie uitklappagina’s op A-4 formaat! In kleur! Het kostte een godsvermogen, want 3000 exemplaren moesten we zelf afnemen,

niks aan te doen. Gelukkig kwam dit artikel en de advertentie gratis in de 'huis aan huis' bladen te staan. Jaren is die strijd door gegaan. Je was als bedrijf voor ons of tegen ons! Er was geen tussenweg! De concurrentie roerde zich heftig. Op onze artikeltjes in de 'Gasverwarming, De Gasfitterpatroon' en in de 'Keerklep' reageerden de meeste concurrenten met getergde reacties. Nooit reageerden ze, of slechts zeer sporadisch, met een tegenartikeltje vol van altruïsme en solidariteit. Schreef een dergelijke concurrent in: 'De Gaswereld', een rottig stukje over de fa. Bras, dan antwoordde wij met een nog venijniger stuk in "De Fitterspatroon". Half-duims pijpen werden ingezet tegen ½ duims pijpen. Nikkelen keerkleppen tegen openexpansievaten. Aftands geelkoperen Engelsdraad, uit Worschester, tegen roodkoperen West-Europees metrisch draad, uit Eisenach (een stadje in toenmalig Oost-Duitsland). Ik bedoel maar, niets was te dol. Ook andere vakbladen, tuk op gratis kopij, namen de stukjes tekst dankbaar over en gaven commentaar. Het werd een komen en gaan van vuilspuiterij en achterklap; en dat in vakbladen die niet of nauwelijks iets met de installatiewereld, laat staan de kachelbranche, te maken hadden.

Als voorbeeld, ik doe maar een greep: 'Naald en Elegance' van modinettes georganiseerd in roomskatholiekverband voegde een commentaar toe dat er niet om loog. 'Bediening en Dienstbaarheid' een kelners, horecapersoneel en tevens een butlersvaktijdschrift voor leden die het socialisme aanhingen, vroeg zich af of dit de harde journalistiek was die zich steeds meer en meer opdrong in de vakbladenwereld. 'Gezelschapsdame en Klant' het lijfblad van gelegenheidgevers en -nemers (humanistisch georiënteerd) wou weten of er over een aantal jaren nog wel gasfitters en cv-monteurs bestonden; dit gezien de slachting die thans plaatsvond. Ze plaatsten het als hoofdartikel. Zelfs de 'Zwemkampioen' (naar men zegt neutraal georiënteerd) maar in feite bij uitstek een verenigingsblad en lijforgaan van de K.N.Z.B. bemoeide zich er tegenaan. En moet je nagaan: 'Het ruime Sop' clubblad

van de jacht- en kano-eigenaren (liberaal georiënteerd) vond de beschrijving van de Salamanderkacheltjes een aanfluiting, dit gezien de weinig zeewaardige kwaliteit van genoemde stokertjes in de kombuizen van de zeilkano's.

Het kon zo niet doorgaan, iedereen bemoeide zich ermee, dat doet geen enkele bedrijfstak goed. Goede raad was geboden, er moest iets gebeuren. Mijn oom kreeg een briljant idee, een van de twee bedrijven moest kapot, volledig afgemaakt, honderd procent verpletterd, totaal van de kaart geveegd, wou de andere leven! Wij of hullie, hullie of zullie, daar ging het in principe om! Hij, die oom, belde met de leverancier, tevens, hoofdvertegenwoordiger in Nederland van die Salamanderkachels, "De Technische Bond NV". Met een verwrongen stem vroeg hij naar de afdeling 'Crediteuren en Debiteurenbewaking'. "Met bureau Baron, Credit- en Solvabiliteitsbewaking sedert 1856. U spreekt met Abma afdelingshoofd", zei oom met verwrongen stem. Oom kende die Abma en kon als geen ander Abma's stem imiteren. "Mag ik de directeur verkoop spreken, het gaat om een minder kredietwaardige afnemer van u". Oom was nu op zijn best. Na enige tijd klonk het aan de andere kant van de lijn: "De directeur verkoop. Wat kan ik voor u doen?". Mijn oom weer met verwrongen stem: "Het is op verzoek van de fiscale afdeling van de ondernemerskamer Groot-Amsterdam, Noord- en Zuid-Holland en Baarle Hertog, dat ik u opbel. Het gaat om een van uw afnemers, 'Staphorstius Schoorstenen, Gas en Kolenhaarden, Warmwater Systemen, 24-uur staan wij voor u gereed, uw probleem is onze oplossing". Er waren enige problemen van financiële aard gerezen met die firma voornoemd, suggereerde Oom. "Hebt u soms moeite met het innen van enige uitstaande bedragen bij deze firma?" vroeg oom weer. "Tja", sprak de directeur verkoop, "betalen doen ze niet vlot, ze leven een beetje van het krediet dat wij ze geven". Dat deden al die kleine bedrijven, dat wist mijn oom ook wel. Wij deden het ook, de leverancier de bank te laten spelen, niks aan de hand. Iedereen

ontkende het, maar het gebeurde gewoon! Maar nu kwam het; mijn oom weer: “Tja, er schijnt een enorme fiscale belastingaanslag in voorbereiding te zijn tegen dat bedrijf, achterstalligheid van jaren in de afdracht van het rijwielforfait en van de inhoudingen op het patroonsbesluit, u begrijpt dat ons bureau zich zorgen maakt”. ‘Belastingachterstand’, dat had iedereen; dus oom had goed gegokt. “Dank u voor de waarschuwing wij trekken een en ander na!” zei die directeur. En het gesprek werd beëindigd.

Die Staphorstius kreeg ineens geen krediet, van niemand meer; binnen drie maanden over de kop, volkomen ‘potjelos’ zijn die gasten failliet gegaan, bankroet voor altijd. “Die kunnen weer een baasje gaan zoeken”; zei mijn pa vergenoegd. Een baas zoeken, knecht worden; zowat de ergste straf die een eigenbaas kon overkomen. Uitzicht op werk in loondienst; een grotere straf voor de vrije ondernemer was niet denkbaar.

Er waren nog ander concurrenten, ook met gemene trucs, maar die trucs waren wel van een andere orde dan die klantenafpakkerij van: ‘Staphorstius Schoorstenen enzovoort’. Er was ook nog een firma Ooms. “Ik sla die klerelijers van Ooms, ‘Geisers en Sanitair’, finaal hun harses in als ik ze tegenkom. Als ik ze voor me wielen krijg dan rij ik ze hartstikke dood”. Dat was dan mijn pa. Die lui van fa. Ooms beweerden hetzelfde over Bras en co. Al die kreten en uitroepen over vermoorden en doodrijden tekenden de onderlinge verhouding wel zo’n beetje. Dat, met die Ooms, was meer een merkenstrijd, Ooms met Vaillant, wij met Radson, dat was van een andere aard, van een mindere orde, dan die strijd met “Staphorstius Schoorstenen, Gas en Kolenhaarden, Warmwater Systemen, wij staan 24-uur voor u gereed. Uw probleem is onze oplossing”. Ooms is aan onze houding, aan onze bedreigingen, nooit failliet gegaan en wij niet aan die van hen; het was alleen lastig!

Die vraagstellingen over de opvolging en hoe het kapitaal in het bedrijf te houden hebben indirect mijn verdere levensloop bepaald. Ik ben niet zo heel goed terecht gekomen, althans niet in de ogen van een: centraleverwarmingsinstallateur; annex warmwaterspecialist. Geld verdiend dat heb ik, veel geld verdiend maar het was geen witgeld ook geen zwartgeld maar laten we zeggen grijsgeld. Van die gasfittersconcurrentie heb ik later nog enige last gehad; dat komt nog. Laat ik beginnen bij het begin; dat begin was het overlijden van mijn opa. Mijn pa zijn vader, de oude Bras.

Een paar jaar voor zijn dood was het al: “Hij doet raar. Hij bevuilt zich. Hij ruikt niet erg fris. Hij maakt schuine en rare opmerkingen tegen de buurvrouw. Laten we die ouwe ‘uitkoope’ dan ‘ken ie’ geen kwaad”. Zo gezegd, zo gedaan. Die ouwe baas heeft toen een flink bedrag gekregen voor zijn werkplaats, de voorraad en de showroom, alles in eigen panden en op eigen grond; uniek in Amsterdam, die ‘eigen grond’. Met wit geld is die oude man betaald; zo terug te vinden in de boeken. Hoe houden we dat witte geld in de zaak? Die vraag was door pa en zijn broers eenvoudig opgelost; ze betaalden mijn ouwe opa Bras in aandelen. Aandelen die door mijn vader werden beheerd. Daarbovenop kreeg die oude man een dikke 50.000 gulden in ‘boekjesgeld’ op een rekening-courant bij de Amsterdam-Rotterdam bank; vestiging Admiraal de Ruyterweg tegenover het einde van de Jan Evertsenstraat, als straatdeel beter bekend als ‘De Krommert’. Na menige jonge klare genuttigd te hebben, had die ‘ouwe Bras’, inmiddels zwaar in de lorum en toeterzat, de nodige overdrachtspapieren getekend; zo dat kon voorlopig geen kwaad. “Die ouwe dronken rakker is goed opgeborgen en van dat boekjesgeld heeft hij toch geen weet, hij kan nauwelijks lopen en is zo seniel als de pest!” aldus pa. Mijn pa en zijn broers redeneerden als volgt: ‘Zijn aandelen worden door ons beheerd en bewaakt en als die ouwe, wellicht spoedig, zoals ze in hun hart hoopten, de pijp uitgaat dan komen die 50.000 gulden

(witgeld) weer gewoon terug in de zaak, zonder successierechten. Hij bleef dus als aandeelhouder in de zaak, zijn geld kwam terug want het was immers bedrijfskapitaal, hij was verder monddood; prima moreel en fiscaal geregeld.

Achteraf bleek na opa zijn overlijden, bij het openen van het testament, waaronder ook zijn bankboekje, dat die opa van mij wel degelijk aan die 50 ruggen was geweest. Een bedragje was weggevloeid naar de ‘Keileboer’, de drankhandel van Busterbosch; ‘mijn apotheek’ volgens opa bij leven. Een veel groter bedrag was opgenomen door een door opa gemachtigd persoon, te weten een zekere mejuffrouw Avegoor, de wijkverpleegster, die een soort van particuliere bejaardenzorg bij opa aan huis bedreef. In de periode dat zij opa van schoon verband voorzag en ook verder de voor opa broodnodige lichamelijke en geestelijke verzorging voor hare rekening nam, waren die vijftig ruggen weg geraakt. Volgens mijn pa: “Dus door iemand gestolen”. En door wie waren ze gestolen? Door die gemachtigde, die wijkverpleegster juffrouw Avegoor! Allemaal erg logisch. Mijn vader diende een aanklacht in wegens fraude, oplichterij en flessentrekkerij begaan door een zekere wijkverpleegster mejuffrouw Avegoor. De politie verhoorde haar, voorlopig als getuige. Maakte vervolgens een Proces-verbaal van verhoor op en stuurde dit pv naar de Heer Officier van Justitie. In dat verbaal stond ondermeer het volgende (ik citeer uit mijn hoofd):

Daarnaar gevraagd verklaarde Josine Antoinette Maria Avegoor, geboren te Amsterdam op 30 maart 1884, van Nederlandse nationaliteit, ongehuwd en thans wonende aan de XYZ laan te Roermond in woorden van gelijke strekking: “Alles was gegaan volgens de begrippen van ‘Eer en Deugd’. Haar viel niets te verwijten. Zij had als particuliere verpleegster de heer Bras Sr. verzorgd. Nadat ze was gepensioneerd bij de wijkverpleging van het ‘Witgele Kruis’, had de familie Bras haar verzocht de

verzorging van de Heer Bastiaan Bras sr. op zich te nemen. Toen zij het verzorgingstraject met de heer Bras sr. in ging heeft zij Bras sr. voornoemd, op de hoogte gesteld dat zij als particulier verpleegster hem kwam verzorgen; de heer Bras sr., voornoemd, had geen bezwaar hiertegen ingebracht. Zij had de beloning die zij van de heer Bras sr. voornoemd, ontving gezien als ene aanvulling op haar bescheiden bejaardenpensioen. Een pensioen dat was opgebouwd in het jarenlange uitoefenen van het diaconale verpleegwerk. De heer Bras voornoemd leek haar volkomen geestelijk en zeker ook lichamelijk in staat om te overzien wat zijn handelingen bij haar en haar handelingen bij hem teweegbrachten. De giften die hij haar voor de extra bewezen diensten ter hand stelde waren niet meer dan speldengeld; kleine bedragen; eigenlijk een fooi. Zeker, een zeer bescheiden beloning, als men het afzet tegen de prestaties die zij hiervoor moest leveren. Het speldje van de diaconie dat zij op haar revers droeg, was geen getuigenis van het werken bij deze diaconale instelling; maar een herinnering aan 40 jaar trouwe dienst bij deze diaconale instelling, te weten het Witgele Kruis. Dat de zoon van de heer Bras sr. en ook diens familie dat speldje hadden vereenzelvdigd met een dienstverband bij die diaconale instelling, dat betreurde zij. Doch dat was niet haar schuld. Zij kon er niets aandoen dat mensen iets zagen dat er niet was”. Daarnaar gevraagd verklaarde zij voorts, “dat zij soms bij patiënt Bras Sr. in de nachtelijke uren was gebleven omdat de zorgsituatie dat noodzakelijk maakte. Dat daarbij enige alcoholhoudende dranken waren genuttigd, dat ontkende zij niet, dat had een reden. Dat kwam omdat de patiënt Bras behoefte had aan een kleine hartversterking om daarna beter de slaap te kunnen vatten. Dat zij tijdens het nachtelijk waken het bed met patiënt Bras had gedeeld dat was noodzakelijk aangezien in de woning geen tweede bed aanwezig bleek te zijn en het gezien haar leeftijd onmogelijk was een gehele nacht zittend/wakend, op een stoel, door te brengen. Zeker had zij geen concubinaat nagestreefd met de patiënt Bras, voornoemd. Het nachtelijke samenzijn was geheel

gericht op het bevorderen van de gezondheid van patiënt Bras sr. Dit samenzijn kon altijd getoetst worden aan de begrippen van 'Eer en Deugd' die daar nou eenmaal voor gelden! En, zoals tussen een volwassen vrouw en man gebruikelijk is, indien ze samen en in vereniging in de nacht in een kamer vertoeven, hebben er soms, enige intimiteiten plaatsgevonden. Doch al die intimiteiten konden de toets van 'Eer en Deugd', doorstaan. Nimmer is zij voor die nachtelijke intimiteiten extra beloond. Alleen de uren die zij doorbracht in de woning, tijdens het oppassen des nachts, zijn door de patiënt vergoed in de vorm van een extra overwerktaarif. Verder was zij gemachtigd, door de heer Bras sr., om soms grote sommen geld van de bank te halen; het ging vaak om duizenden guldens per keer. Dat geld, zo had zij begrepen, was nodig om vroegere armlastige ondergeschikten van Bras sr., (in dit procesverbaal verder aangeduid als de patiënt; opmerking van de verbalisanten), financieel te ondersteunen”.

(Hierbij toonde getuige Avegoor een bankmachtiging ondertekend door de thans overleden patiënt tijdens leven, en eveneens ondertekend door haarzelf en een zekere drs. W.J. Peters, adj. directeur van de Amsterdam-Rotterdam Bank te Amsterdam. Een kopie van de machtiging is als bewijsstuk no.-1- toegevoegd bij dit proces verbaal van verhoor, opmerking van de verbalisanten.)

Verder daarnaar gevraagd verklaarde getuige Avegoor voornoemd; “Dat zij zelf nimmer alcoholhoudende drank had aangeschaft. Het aanschaffen van voornamelijk jenever gebeurde vrijwel altijd door de kleinzoon van de ontslapene, te weten een zekere Bastiaan Bras ook wel genaamd Basje de zoon van de jonge Bas, die weer de zoon was van wijlen de heer Bas Bras sr., voornoemd. Voorts werd deze kleinzoon ook wel aangesproken met de bijnaam 'Foerier'. De kleinzoon was volgens getuige Avegoor, een ongeveer 16-jarige hbs-scholier die voor het dranktransport van de slijterij van Busterbosch, alhier, naar de woning van de ontslapene,

beloond werd in klinkende munt. Ook wist zij zich te herinneren dat altijd een geldbedrag van ongeveer 25 (vijfentwintig) gulden medegegeven werd aan deze Basje Bras. Geld om de drank contant bij de voornoemde slijter af te rekenen. Doch dat enig wisselgeld, na volbrenging van de boodschap, te weten het halen van jenever, nooit en te nimmer werd overhandigd aan de ontslapene of aan haar zelf”. Verder verklaarde zij, in woorden van gelijke strekking, dat: “Deze Basje Bras, haar wel eens had zien lopen, in een nertsbontjas, in de woning van de tijdens leven aan verpleging behoeftige heer Bras sr. Deze bontjas had jaren geleden toebehoord aan de heer Bras sr. zijn overleden vrouw. Met een hoed op en een collier van deze vrouw om haar hals had zij door de woning gelopen. Dit alles had een verklaring. De verklaring was het doodnormale feit, dat de ontslapene patiënt haar destijds graag gehuld zag in een jas van zijn overleden echtgenote. Dat zij verder geen kleding onder die bontjas had gedragen was gelegen in het feit dat in de woning van de patiënt, voornoemd, altijd zeer warm werd gestookt. Aangezien zij de ontslapene in het belang van zijn genezing niets mocht weigeren, (dit dwingend aangeraden door de behandelende huisarts), was zij soms getooid geweest in de bontjas met toebehoren. Een bontjas die zij droeg op haar naakte lichaam. Waar die bontjas met toebehoren na het overlijden van de door haar verpleegde gebleven was, is ook voor haar, tot op de dag van vandaag, een raadsel”. “Zij is”, zo deelde getuige Avegoor, daarnaar gevraagd aan ons verbalisanten mede, “een gediplomeerde wijkverpleegster en geen detective! Haar kon toch niet verweten worden dat deze zaken, zoals de bontjas en enige sieraden, uit de woning van de ontslapene verdwenen waren in de periode dat de familie van deze door haar jarenlang verpleegde heer Bras sr., hem met geweld en tegen zijn zin heeft doen opnemen in een gemeentelijk tehuis voor ziekenverpleging genaamd: ‘Noodhospitaal Zeeburg.’”

Aldus getekend en gesloten dit proces-verbaal van verhoor.